

Inspiratiefiche

door Anne-Marie Tassier

Staal

Auteur: Tom De Cock

Uitgever: Pelckmans

Over de maker

Tom De Cock (Schoten, 1983) is auteur, radiopresentator bij MNM, Qmusic en Joe, gaf op televisie commentaar bij het Eurovisiesongfestival, werkte mee aan het tv-programma 'Iedereen Beroemd' en was tussendoor vaak publieksopwarmer... Hij maakt podcasts en interviewde tijdens de covid-lockdown 300 schrijvers voor de televisie omdat de Boekenbeurs niet mocht doorgaan. Tom en zijn man hebben een dochter en ze zijn ook pleegouders van een jongen. Hij is ambassadeur van Pleegzorg Vlaanderen en van Warme William, dat zich inzet voor mentaal welzijn van jongeren. Hij schreef zijn eerste boek toen hij 16 was, een horrorverhaal. Met "Lily I" won hij in 2022 de Nederlandse prijs voor "Het Beste boek voor jongeren".

Korte inhoud

Het boek begint met een proloog: een vader is jarig, hij wordt dertig. Hij koopt een taart die er heerlijk uitziet, maar als hij een hap neemt valt hij dood neer. Zijn vrouw en kinderen doen of dit heel normaal is. Het lijk wordt opgehaald door een vuilniswagen. Pas veel later in het boek ontdek je waarom: in Amerika mag niemand ouder worden dan dertig jaar om overbevolking tegen te gaan.

Dan begint het echte verhaal: Lily is verkozen tot president van De Nieuwe Unie, haar landgenoten rekenen er op dat zij het land kan redden van de Storm, de totale vernietiging van de wereld die over precies twee jaar zal gebeuren! Door de klimaatcrisis is jaren geleden al het ijs op aarde verdwenen en volgde de ene natuurramp na de andere, dat werd De Tip genoemd. Maar eerst moet Lily nog het conflict oplossen met de burens van Klein Brittannië en urenlang vergaderen in de Stormraad. Is een gigantische bunker bouwen de oplossing? En wie zijn dan de uitverkorenen die daarin zullen schuilen? Lily beseft dat ze niet gemaakt is voor politiek en diplomatie, ze moet handelen! Ze laat het land achter in de bekwame handen van haar beste vriendin, vicepresident Muffin en vertrekt stiekem, opgestoot door Luf Caduff, de ex-minister van Spionage. Samen met een groepje trouwe vrienden gaat ze op zoek naar andere overlevende naties die misschien een antwoord op de Storm hebben gevonden. In een zwarte zeppelin vliegen ze naar Rusland, China en Amerika waar elk volk op hun eigen manier probeert te overleven. Ze neemt iedere keer vluchtelingen mee aan boord.

Ondertussen werken haar tegenstanders van Altkraft, een vereniging van ondernemers en oude conservatieve politici, aan Fort Tödi, een schuilplaats diep onder in de Alpen, waar ze willen schuilen voor de Storm om daarna ter kunnen heersen over de aarde. Hun woordvoerder is Eli

Tindel die, vermomd als Bunica, een lief omaatje, via een livestream fake news en opruiende ideeën verspreidt.

Tenslotte komen Lily en haar vrienden aan in Kourou waar al jarenlang aan een oplossing voor de Storm wordt gewerkt. Door hun kennis te koppelen aan die van De Nieuwe Unie komt Project Moonshot tot stand. De geheugenpods van alle mensen zullen in de ruimte bewaard worden tot de aarde weer bewoonbaar is. Ook Lily en Samuel kunnen op het nippertje ontsnappen met de onverwachte hulp van Samuels ouders. Hoe het verder gaat moeten we lezen in deel vier, maar één ding is alvast zeker: Lily is zwanger.

1

HET VERHAAL

Cover

- Wat dacht je toen je het boek voor het eerst zag? (Somber? Al dat grijs en zwart. Of zag het er net spannend uit? Of maakte je je zorgen omdat het een derde deel is?)
- Kun je de cover beschrijven? Begrijp je waarom voor dit beeld gekozen is? Wat is de constructie op de achterkant? (Het is Moonshot Twee, waarmee de Kourouki alle kennis de ruimte in schieten.)

Personages

Lily Rieder-Duboi: 16 jaar, de president. Ze draagt een ooglapje en experimenteert graag met verschillende kapsels. Ze is een optimist en volhouder. Toen ze nog woonde bij haar schatrijke vaders was ze een populaire influencer. Ze voelt zich verantwoordelijk, ze legt alles wat ze ziet op hun tocht vast omdat ze beseft dat “zij weleens de laatste levende zielen kunnen zijn die deze landschappen en de menselijke voetafdrukken erin, onder ogen zouden krijgen.” (p.221)

Wisper: de computerchip in het hoofd van Lily en een heel belangrijk personage. Ze hoort hem als een fluisterstem. (Engels: to whisper = fluisteren) Hij is haar geweten en haar raadgever, hij wijst de weg, zoekt data op en hij leest sprookjes voor. Wisper is de slimste vorm van artificiële intelligentie. Hij kan ook een excentrieke, menselijke gedaante aannemen als een hologram, dan heet hij Eldorado.

Atlas: de wetenschapper en arts van het clubje vrienden. Hij bedenkt de technologie om reserve kopieën te maken van een mens (p.278). Zijn huid is “blankzwart”, met zwarte en witte vlekken als een soort camouflage. Samen met de wetenschappers van Kourou vindt hij de oplossing voor de Storm.

Muffin: de vicepresident, ze houdt het land draaiende terwijl Lily op zoek is naar een oplossing voor de Storm, maar is woedend als Lily haar niet in vertrouwen neemt. Ze

zijn altijd hartsvriendinnen geweest, ze is praktisch, vindingrijk en organiseert als de beste: de ideale dagelijkse leider dus.

Samuel: de man van Lily, 18 jaar, blond, knap, atletisch, de perfecte gentleman. Hun koosnaampje voor elkaar is Luis. Hij is de chef kok tijdens hun zoektocht. Soms verliest hij de moed en gelooft hij niet meer dat de mensheid nog gered kan worden (p.340). Hij heeft gebroken met zijn ouders en hun zakenimperium.

Luf Caduff: de vroegere minister van Spionage, onbetrouwbaar en sluw. Hij heeft de enige (papieren) wereldkaart van voor de Tip met de plekken waar nog mensen wonen. Tijdens de reis houdt hij contact met Altcraft, de tegenstanders van Lily.

Fernand Paupiette en Heidi Susselstück: “journalisten” die met hun hijgerige, sensationele berichtgeving en fake news de bevolking opjutten.

Bunica: de lieve schijnbaar onschuldige oma die online de ideeën van Altkraft verspreidt. Eigenlijk is ze Eli Tindel, die wraak wil nemen op Lily.

Mook Soppel: een eenvoudige, nogal kinderlijke arbeider die meewerkt aan de bouw van Fort Tödi. Oma Bunica doet hem aan zijn moeder denken.

Marcel François en Pierre-Yves en andere Kourouki: de afstammelingen van de beste ingenieurs, onderzoekers en milieu-experten van ESA, het Europees Ruimteagentschap. Ze hebben allemaal dubbele Franse namen. Ze recyclen zowat alles en hebben al een groot deel van de oplossing voor de Storm gevonden.

Stijl

- Hoe vind je dat dit boek geschreven is? Las het vlot en makkelijk?
- Waren er woorden of begrippen die je niet kende? Sla je die dan over of ga je het opzoeken? De uitleg over Moonshot (p.376) is bijvoorbeeld best ingewikkeld. Is dat erg?
- Heb je gemerkt dat de schrijver vaak wisselt van ritme? De hoofdpersonen zijn jonge mensen, dan is de taal modern met snelle korte zinnen, als er actie in het verhaal zit. Soms een beetje grof. “Ochtendbek” (p.55) “Stelletje Chinese kloodzakken.” (p. 286)

Ze hebben ook een nieuw stopwoord: “Beton”.

- Wat dacht je toen je “beton” voor het eerst las? Raar? Maar ging je het daarna snel normaal vinden? Zou je het zelf gebruiken?
- Heb je ook mooie vergelijkingen gelezen?
- “De oceaan zat weer achter de wolken, alsof de natuur heel even in Lily’s oog had willen kijken en zich nu weer achter haar sluier verhulde.” (p.342)
- “Uit de rij wachtenden kwam een enorme berg bont en juwelen tevoorschijn met in het midden het zure, gemene gezicht van een heks achtige vrouw. (p.42)

- “Iedereen droeg afschuwelijk lelijke kleren.(...) alsof er een verkleedkoffer uit een vrijgezellenloft over hen was uitgestort.” (p.361)

Veel personages krijgen een aparte taal:

- De taal van Wisper als hij de gedaante van Eldorado Weber aanneemt “met een exotische tongval die woorden vervlocht en herschiep.” Dat komt omdat de computer in één klap alle talen van de wereld heeft geleerd en ze soms door elkaar husselt: “Iedereen oplettend, alstublieft ... Daar kan je trappen naar het dak.” (p.21) “Elke vogel zingt zoals zijn snavel hem bekt.” (p.133) “...graag neem ik uitleen van uw aandacht op.” “”Liefgeteerde passagiers” (p.148) Kun je dat vertalen naar normaal Nederlands?
- De taal van Bunica is dan weer zalvend en belerend, ze heeft het over “lieve kijkertjes”. De schrijver gebruikt bij haar veel verkleinwoorden: “knokige handjes”, “spierwit permanentje”, “een zuinig mondje”. Alles is zoet en schattig maar je voelt ook de dreiging. “Zo’n omaatje van wie je met gemak een snoepjes kreeg. Maar o wee als je je handen niet eerst waste.”
- De taal van de bewoners van Kabraska, wat vroeger Amerika was, is dan weer echte Trump-taal : “Een geweldige muur, vind je niet? Je hebt vast nog nooit zoiets gezien (...) Wij hebben echt de allerbeste muur van allemaal. Onze muur is fantastisch.” (p.291)

Genre

Dit boek is een dystopie, een toekomstroman waarin de samenleving ronduit akelig en negatief wordt afgebeeld. Het is een Grieks woord: “dys” betekent slecht en “topos” plaats. Dit soort boeken zijn vaak een waarschuwing voor de gevolgen van bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen: kijk uit, we zijn verkeerd bezig en als we zo doorgaan gaat de wereld kapot.

Stof genoeg voor de juryleden voor een discussie over wereldproblemen:

- Weet jij waarvoor de schrijver wil waarschuwen?

Op bladzijde 340 vat Sam het samen: “Dit was allemaal niet nodig geweest als we niet zulke enorme randdebielen waren, in driehonderd jaar tijd alle olie verbranden die al driehonderd miljoen jaar in de grond zat. Dan verbaasd zijn dat de Tip negentig procent van de planeet onbewoonbaar maakt. En vervolgens doen of er niks gebeurd is, onze shit over de Muur blijven gooien, benzine blijven slurpen.”

- Is de klimaatverandering het enige waarvoor de schrijver het wil hebben? Hij verwijst ook naar politieke mistoestanden en verwickelingen in de wereld. Als ze met de Black Blob over de aarde vliegen zien ze overal verwoesting en chaos. De gevolgen van oorlog (p165) en de klimaatverandering, (p.22 – p.281). En ook muren om vluchtelingen tegen te houden... (p151)

Als je het nieuws volgt weet je dat zulke dingen nu ook gebeuren.

- Volg je het nieuws? Wordt er over gepraat, thuis, op school, met je vrienden?
- Waarom, denk je, gaat Lily juist naar Rusland, China en Amerika?

Vòòr de Tip, (dat is nu dus!) waren dat de machtigste naties ter wereld, het zou dus logisch zijn dat ze daar de wetenschappelijke kennis hebben om de Storm tegen te houden. (p.259) Maar Lily ondervindt dat er van hun vroegere beschaving niet veel overblijft.

- In Rusland is de tsaar vermoord, hij gaf niets om mensen alleen om macht en de juiste uitstraling. (p.172) Nu zijn vrouwen aan de macht die niets meer van mannen willen weten.
- In China telt alleen nog geld en niets is gratis, zelfs lucht niet. De Storm is een zakelijke buitenkans om te verdienen.
- In Amerika, dat nu Kabraska heet, zijn alleen de fanatiek gelovige jongeren belangrijk want als je dertig wordt moet je dood. Ze gaan maar tot hun tiende naar school, weten niks van geschiedenis en zijn heel naïef. “De VS zijn altijd al brengers van vrede en kennis geweest.” (p.303) Ze hechten ook niet veel belang aan wetenschap: “Hoe weet je het zéker, Ik bedoel, het is ook maar ‘wetenschap’ toch?” (p. 309)

Alleen in Kourou lijken geïnformeerde mensen te wonen.

- Ligt het er soms wat te dik op? Misschien wel, het is een parodie: door te overdrijven trek je de aandacht en laat je de mensen nadenken. En jij? Zet dit boek je aan het denken over het klimaat, over politieke leiders, over beslissingen die volwassenen maken?
- Je merkt wel dat de schrijver heel slim een boel verwijzingen naar onze tijd gebruikt. Waarom? (Het maakt het herkenbaar.) Kun je voorbeelden noemen? (Eldorado kent films als De Leeuwenkoning en Frozen (p.31 – p.58); Lily en Samuel dansen op Taylor Swift, (p.47), Lil Nas X en Lizzo (p.51); de vele verwijzingen naar de Covid-lockdown: “Na honderd jaar lockdown herontdekte de Nieuwe Unie de straat.” (p. 57) “... een wilde schimmelpandemie” (p.231))

Vertelperspectief, structuur en tijd

- Hoe is dit boek ingedeeld? (Iedere hoofdstuk telt af naar de storm, bijvoorbeeld: 1 jaar en 11 maanden)
- Is dit een boek met een doorlopend chronologisch verhaal over één hoofdpersoon? (Het gaat vooral over Lily, maar geregeld wordt het verhaal onderbroken met hoofdstukken over andere personages: Mook, Bunica, Samuel en de journalisten die verslag uitbrengen bijvoorbeeld. De schrijver speelt ook met de tijd door gebeurtenissen naar voor te halen, zoals de geheimzinnige proloog over de verjaardagstaart of de bevrijding van Luf Caduff uit de gevangenis. Tom De Cock is zo de “alwetende” schrijver. Hij bepaalt wat en wanneer hij iets vertelt. Zo houdt hij de spanning erin.)

Einde

- Hoe eindigt het boek? (De meeste mensen zijn naar de ruimte gezapt of kunnen schuilen in Fort Tödi. Lily en Samuel worden op het nippertje gered door de ouders van Samuel. Blijkbaar hebben die een ruimtetuig waarmee ze aan de Storm kunnen ontsnappen! Lily is zwanger en nu is het wachten op deel IV...)

2

VERWERKING

→ Wat dacht je toen je het boek uit had?

- *Wauw! Dit is toch echt een spannend boek!
- *Ik ga meteen de vorige delen lezen!
- *Tja, erg mooi, maar het geeft geen fijn beeld van de mensheid...
- *Goed boek, ik heb ook veel bijgeleerd over wat er allemaal mis kan gaan als we niet oppassen!

→ Is dit een boek dat je aan het denken zet? Wat vind je daarvan? Of lees je liever een lekker ontspannend verhaal waar je niet te veel over hoeft na te denken?

Tot slot: Tom De Cock wil graag weten wat jij van zijn boek vindt (p.456).

→ Ga je hem een berichtje sturen?

En hij organiseert ook een wedstrijd: de One Page Challenge.

→ Doe jij mee?!

3

VERDER LEZEN

- De Divergent-reeks, zoals: Inwijding / Veronica Roth (Van Goor, 2012) www.boekenzoeker.be/inwijding-haar-keuze-verandert-alles
- De hongerspelen / Suzanne Collins (Van Goor, 2012) www.boekenzoeker.be/de-hongerspelen
- Onze toekomst is nu! : strijd met Greta Thunberg voor het klimaat / Claus Hecking en Franziska Viviane Zobel (ill.) (Ploegsma, 2019) www.boekenzoeker.be/onze-toekomst-nu-strijd-met-greta-thunberg-voor-het-klimaat

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Anne-Marie Tassier, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye